

Međunarodni književni natječaj **Moje drago serce** 2023.

1. nagrada „Stjepko Težak“

Damir Valent

Tko igra za raj

Gadno jutro. Sanjala sam gluposti, upala u bezizlazan košmar, bacala se po krevetu kad me dotakla majčina ruka i probudio njen glas.

Pia! Dobro je... Samo si sanjala.

Uh, spasila sam se, pomislim, ali samo na trenutak, jer čim sam se nekako ustala i izbezumljenim pogledom prošarala po sobi, znala sam da nije dobro. Moj dojam učvrstio je otac koji se važno podbočio na vrata i brat koji se cerekao iz kuhinje. Mama je pod moje noge bacila veliku putnu torbu, pogledala me „onim“ pogledom i prosiktala:

Uzmi sav donji veš koji imaš, ja sam u kofer stavila trenirke i ostalo što ti treba, ideš na neko vrijeme baki Kaji. Znaš dobro zašto, ne opiri se i ne radi scene, ovaj put si pretjerala, zaista. Malo resetiranja na Žumberku dobro će ti doći, dok mi ovdje sve ne sredimo. I, da znaš, ovo nije vikend, ostat ćeš tamo cijelo ljeto! Mobitel ti je još u policiji, uostalom, kaj će ti, tamo nema signala. 'Ajmo!

Nepočešljana, neopranih zuba, s tutnjavom baterije bubnjeva u glavi, nesigurna koraka utrčah u prostrani Touareg, pa kroz poslovičnu zagrebačku jutarnju gužvu na cestama, lagano put Blatnika, sela iznad Ozlja, koji kilometar od slovenske granice. Da mi je konačno mozak došao do kisika, znala sam po tome što mi je misao koja me preplavila izmamila kiseli osmijeh na lice... Dakle ovako, *'ko igra za raj i zanemaruje taktiku, završit će karijeru u nižerazrednom Blatniku!*

Što se u stvari dogodilo?

Dugo traje moj otpor prema bližnjima, a sve je eskaliralo prije par dana kad sam pala prijemni na ekonomiji, a isti dan saznala da opet, drugu godinu za redom nisam upala na Akademiju dramskih umjetnosti, što je u stvari bio moj cilj i velika želja. Gluma ili režija, svejedno. Ali, opet tres glavom o vrata, a onda je glava izgubila kompas.

Zadnje čega se sjećam je bankomat na kojem dižem sav raspoloživi keš, poziv Đekiju, mom dečku i „poslovnom partneru“ i ulazak u jedan od onih lokala koji nemaju radno vrijeme.

Klub se i zove "Od 0 do 24", a svi smo ga zvali „Od sumraka do zore“ po rupčagi iz Tarantinova filma. Ubacili smo u sebe valjda sve što se popušiti, progutati i pošmrkati da, a onda je nestalo filma.

Bez odjavne špice, *bez odabrao Delo Hadžiselimović...*

Morat ću ovih dana složiti te krhotine. Ovako se glupo osjećam, zaribala sam, a ne znam za što me porota proglasila krivom.

Starci su uprli da upišem pravo, probala lani, pala. Sad napeli s ekonomijom, a moju Akademiju smatrali ordinarnom gluposti. *Old Šaterhend*, kako sam ja oca zvala, stalno mi je pronalazio nekakve bezvezne, privremene poslove na kojima bih izdržala najduže do plaće, sve pod agendom da moram sama probat kako je to krvavo zaradit svoj dinar, a ne samo partijat' i krast' bogu dane. Nisam bila kći kojom se mogu hvaliti pred rodbinom, a kamoli u svojim firmama, gdje caruje snobizam na najjače, a ja sam se trudila da budem što gora, pa makar činila štetu i sebi samoj.

Pred samim ciljem, kad me opet hvatala mučnina, poglavica *Šaterhend* je istresao svu žuč, da imam o čemu misliti u danima koji dolaze:

Draga Pia, samo da znaš, ovo što si uradila zadnji ti je put da te ja vadim iz dreka! Tko normalan se tako uneredi?! U onom brlogu si vrijeđala gazdu, konobare i goste, porazbijala čaša i flaša za dvije tačke stakla, nokautirala zaštitara high kickom, ugrizla policajca za ruku, pljunula na policajku, cijelo vrijeme sve vrijeđala, i na kraju im se isповраćala u postaji?! Mislila sam da je gotovo, kad je, ne skidajući pogled s ceste, zarežao:

U bolnici su ti izvadili krv, u kojoj je bilo više supstanci droge nego u Maradoninom urinu '90. Uz to si imala i 2,35 promila alkohola, a u torbici bombona koji nisu Kiki ili Bronhi. Tlak ti je pao, onesvijestila si se, mislili su da si gotova. Hitna te spasila.

Još ovaj put ću te izvući s minimalnom kaznom, sudac kod kojega je predmet moj je dužnik, sve će odraditi moj odvjetnik, a ti nećeš mrdati odavde dok se ne očistiš od svih zala ovoga svijeta, tebi tako milih. Je'l jasno?

Baka i deda imali su dvije drvene kuće udaljene kilometar jedna od druge. U ovoj bliže cesti su živjeli, a drugu kućicu i imanje iznajmljivali su za robinzonski turizam. Na tu ideju došao je naravno *Old Šaterhend*, jer to isto sa samoborske strane Žumberka radi njegov generalni, kako ga on zove, a usput i kopira, da mu bolje uđe u *onaj otvor*. Iako je posao pokrenut na početku korone, išlo je odlično, jer je to bila idealna lokacija gdje virus nije pronašao put.

Mali zastoj nastao je zimus kad je deda Lojzek doživio moždani udar. Nekako je to preživio, ali jako se muči s govorom, a cijela desna strana tijela mu vidno zaostaje u funkcijama, šepa dok hoda, a ruka neposlušna.

Evo deda, sad je došla tvoja unuka koja će ti pomoći doći u formu - rekla sam dragajući mu povijena leđa. Odmah danas počinjemo s logopedskim vježbama i vodiš me u šetnju do Ama-

zone, tamo dugo nisam bila! Ama – zona je moj naziv za taj kutak divljine u kojem turisti žive bez vodovoda, struje, baš kako se tu živjelo prije sto godina.

Deda je bio spreman za šetnju i malo terapija, a usput mi je pokazao novi svinjac i štalu i tamošnje stanovnike.

Krmača je imala pet mladih koji su trčkarali oko mame i pokušavali dohvatiti onu izbočinu iz koje teče mlijeko. Pitala dedu kako se zovu, a on se začudi - pa prasci nemaju ime, to imaju samo krave. One su *Žumberka i Kostanjka, 'ko gude krsti?!*

Ja. Odmah sam ih legalizirala i na ploči od lesonita koja je visila na zidu, kredom napisala:

Mama Piggy i pioniri!

Oko nas su skakutale kokoši pod budnim okom pijetla, kojem nisu dali ime, pa sam ga ja krstila u *Krsto*, po velikoj krijesti i ponosnom držanju. Pura, gusaka i pataka bilo je previše za pojedinačna imena, pa sam ih nazvala *Mirzino jato*, po sastavu iz 70-tih.

Ovce, pasmine Lička pramenka, postale su Jovanke, koja je rodom iz Like, a tri koze također nisu imale imena. Pitam dedu što najviše vole jesti, osim trave, kaže on – sol! E, onda će ova najveća biti *Tuzlanka*, ova srednja *Paška*, a ova mlada *Stonka!*

Deda se veselo smijao, a pokušaj izgovaranja novih imena bio je dobra govorna vježba. Novost je bio i ribnjak, tik uz brzi planinski potok, u kojem su bile krupnije ribe - šaran, smuđ, som, a jedan odvojak potoka služio je samo za pastrve.

Tu se možeš i kupati, ne boj se ribe grizu samo mamce, tebe neće ugrist za guzu, he, he - deda se šalio, a ja sam pokušavala dokučiti imam li kupaći među stvarima koje je mama nabacala u torbu.

U dvorištu je stajao 15 – godišnji, blago autistični susjed Dominik i držao u ruci nekakvu pticu, činilo se ranjenu. Oprezno sam mu prišla i pitala što muči njega i, koliko sam vidjela, grlicu.

Pogođena je u krilo. Našao sam je blizu vaše druge kuće. Vjerojatno Talijani, pucaju na sve, uzbuđeno je govorio i pokazao kako joj je imobilizirao krilo i da je nosi kući. Tamo već ima ranjenog čaglja, koji je dobio sačmom u leđa. On voli životinje i žao mu je kad pate pa ih liječi i njeguje. Mrzi lovce. Ja se pokušam našaliti kako bih zadobila njegovo povjerenje:

Hoćeš mi pokazati tog ranjenog Joleta, ti mali doktore Dolittle?

Tko su Jole i ovaj drugi? - pogledao me svojim velikim očima.

Jole je Čagalj, to je po pjevaču, Joško Čagalj se zove. A, onaj lik iz filma koji liječi i razgovara sa životinjama je dr. Dolittle, to su dobrice. Nisu kao lovci.

Zagrijavao je srpanjsko sunce, valjalo je pokupiti sijeno, koje je ručnom kosom pokosio Ekrem, kojega su povremeno angažirali za teže fizičke poslove, kad je ovaj bio slobodan od stalnog posla na građevini. Ja sam, iako neuka i nespretna s grabljama, ipak pomagala i to mi je baš dobro došlo. Osjećala sam se korisnom.

Iza ručka sam otišla na izvor i u onim glinenim posudama, koje je baka zvala kruglja, donijela vodu, a za stoku sam navukla par kanti iz bunara, bakinim jezikom – šternje.

Tako su mi prolazili dani uživanja u Blatniku. Uz baku i dedu, pomaganje oko stoke i šetnje po šumi, nimalo mi nije nedostajao Zagreb, a kamoli *nuspojave* velegrada, poput cigareta, *trave*, *bombona* i društva. Poskidala sam pirsinge iz uha, pupka, a kad je navratila mama i donijela mi mobitel, nakon što sam se popela na najvišu čuku gdje ima signala, pročitavši sav otrov iz njih, ugasila ga i dala mami da ga baci u onaj kontejner za EE otpad. Mir koji me prožimao takve tričarije ne podnosi.

Onda se jednog kolovoškog dana sve promijenilo.

Stigli su gosti iz okolice Beča, bračni par i sin, otprilike mojih godina. Agentica iz agencije imala je koronu, pa sam ih smještala ja, koja znam nešto njemačkog i odlično baratam engleskim jezikom.

Brzo smo riješili formalnosti, ja im objasnila kako to funkcionira, pa lagano nazad do bakine kuće.

Nisam daleko odmakla kad me sustigao Leo, i sav zapuhan sasuo tisuću pitanja o svemu.

Sjeli smo na brvno pored ribnjaka i započeli razgovor koji je potrajao do mraka. Saznala sam da je on ovdje iz sličnih razloga i poroka kao i ja, da su mu roditelji pred razvodom i ovo je zadnja šansa da spase brak, da mu idu na živce i da bi volio vrijeme provesti s nekim drugim, a to sam ovdje jedino – ja.

Imaš neobične kose oči, to je na mamu ?

Ma, ja sam ti k'o Benettonovo dijete - tata Austijanac bugarskog porijekla, a mama vijetnamka odrasla u Grčkoj...

Ti si onda Austro-bugar, čovječe !?

Nije razumio foru.

Idućih dana provodili smo uglavnom skupa. Uz dedu, koji je vježbao govor, učio je hrvatski jezik, nije mu bilo teško pomagati oko životinja, a kad je došao predzadnji dan njihova boravka, odlučili smo se okupati u ribnjaku, iako nije znao plivati. *Ako si savladao naše padeže, naučit ću te i to.* Rečeno - urađeno.

Na onoj mjesečini, dok smo pratili padanje *suza sv. Lovre*, napravio je ono što bih poduzela ja, da nije on . Poljubac je bio pun nekakve pubertetske nespretnosti, ali dogodio se. Ostali smo tamo dobar dio noći, kupajući se i sušivši kožom o kožu. Goli i sretni.

Ja Tarzan, ti Jane - rekao je smijući se.

Popila sam vode iz lončića s izvora i dala njemu malo s dna.

Pola pijem, pola Šarcu dajem - sjetim se te umotvorine. Leo zapita na njemačkom: Was ist Šarac?

Ti si Šarac, ludo moje...!

Taman sam te našla, a već mi odeš, rastužila me ta misao. On se samo nasmijao, ali ne odveć kiselo. Štoviše, tako je bio sladak kad mu kose oči zaiskre. Što to znači?

Saznala sam vrlo brzo.

Dan poslije njihova odlaska, prazninu u duši krpala sam branjem krušaka, a u šumi sam našla velike sunčanice i čak dva vrganja.

Noć je bila baš ugodna kasno ljetna, mir kakav u filmovima uvijek znači nekakav preokret. Dogodio se oko deset navečer, kad su se kroz mrak prema našem imanju probijala svjetla farova.

Škoda s natpisom Taxi na krovu stala je u podnožju brijega, a ja kao da sam znala da to znači samo jedno - netko mi se vraća! Leptiri nisu poletjeli samo oko petrolejke, nego i u meni!

Leo je teglio kofer po makadamu i na *perfektnom* hrvatskom zarežao:

Oprostite, da li primala još jedna kasna gošća?!

Tek kad sam došla do zraka nakon austro-bugarsko-hrvatskih poljubaca i zagrljaja, odgovorih mu:

Nisi ti gost, ti si ovdje doma, je' l jasno?

Pomislih, eto, malo smo ispravili povijesnu nepravdu. On mi je u život došao iz Bečkog Novog Mjesta, meni kojoj je kršteno ime uz Pia (kakvo je to ime zavapio je svećenik), Katarina... Onomad je car Leopold nanio puno boli Katarini i cijelom narodu, a ovaj Leo, moj je lav kojeg lavica voli!

Sutradan smo se popeli na brdo i s njegovog mobitela poslali poruke njegovima i mojima, koje bi se mogle svesti u malo modificiranu frazu iz sedamdesetih:

Ne računajte na nas!

Povjerenstvo za vrednovanje priča:

Julijana Matanović, Dubravka Težak, Jasmin Imamović

Organizatori natječaja:

[Gradska knjižnica i čitaonica Ivana Belostenca Ozalj](#)
[Ogranak Matice hrvatske u Ozlju](#)

Pokrovitelji natječaja:

[Karlovačka županija](#)
[Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske](#)
[Grad Ozalj](#)

